

14.04.2021

Til Familie- og kulturkomiteen

Barneombudets innspill til Meld. St. 18 (2020-2021) Oppleve, skape, dele

Barneombudet er glad for at det legges frem en barne- og ungdomskulturmelding, og at barn og unges synspunkter har blitt hentet aktivt inn i arbeidet med meldingen. Våre innspill er knyttet til kapittel 13 om den digitale kulturen og kapittel 5 om barne- og ungdomskultur som politikkområde.

Til kapittel 13 – Den digitale kulturen -moglegheiter og risikoar

Tryggere digital hverdag er et av Barneombudets satsingsområder. Vi har tidligere spilt inn til regjeringen og til familie- og kulturkomiteen at arbeidet med barn og unges digitale hverdag er for fragmentert, lite langsiktig og ikke nok kunnskapsbasert. Vi har derfor bedt om at Barne- og familiedepartementet får ansvaret for å koordinere arbeidet og at det må utarbeides en strategi/handlingsplan for arbeidet. Barneombudet er glad for at regjeringen har foreslått begge deler. Samtidig mener vi at det er behov for følgende tiltak:

1. En opptrappingsplan som skal behandles av Stortinget for å sikre forankring og prioritering

Regjeringen foreslår at det skal utarbeides en nasjonal strategi for en trygg digital oppvekst. Barneombudet er opptatt av at strategien og tiltakene som settes inn får den nødvendige politiske forankringen. Vi er kjent med at utarbeidelsen av strategien skal gå svært fort og at Medietilsynet er bedt om å oversende et utkast til strategi til Barne- og familiedepartementet innen uke 24. Vi er bekymret for at strategien ikke får den nødvendige forankringen og at kunnskapsgrunnlaget ikke blir godt nok med dette tempoet og prosessen det legges opp til.

Barneombudet mener at arbeidet med barns digitale oppvekst er så viktig at tiltakene som foreslås bør behandles av Stortinget slik at det sikres tverrpolitisk enighet og gjøres de nødvendige prioriteringene. Vi foreslår at det i tillegg til strategien utarbeides en opptrappingsplan hvor tiltakene skisseres. En slik plan vil måtte favne over svært mange departementers fagområder, og de fleste av de statlige virkemidlene må tas i bruk for å lykkes. Stortingsbehandling vil sikre en bred forankring i regjeringen om planen og vil gjøre at den får en politisk forankring også i Stortinget. Stortingsbehandling vil også sikre høring i Stortinget hvor ulike interessenter kan gi innspill til planen. Vi viser her til at dette ble gjort i forbindelse med for eksempel Opptrappingsplanen for vold og overgrep mot barn og unge og Opptrappingsplanen for barn og unges psykiske helse. Det må også sikres at det følger med tilstrekkelige midler til planen.

- *Vi ber komiteen anmode regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med en opptrappingsplan som inneholder tiltakene som skal settes inn for å sikre barn en tryggere digital oppvekst. Det må også prioriteres midler til å gjennomføre tiltakene i planen.*

2. Behov for å opprette et tverrfaglig forskningssenter om barn og digitale medier

Barneombudet savner tiltak knyttet til forskning på barn og digitale medier i meldingen. Regjeringen sier i meldingen at det er behov for en felles kunnskapsplattform, prioritering, koordinering og evaluering av tiltak, men følger ikke opp med konkrete tiltak for å få dette til.

Barneombudet mener at prioritering av forskning er avgjørende for å lykkes med arbeidet. Forskningen må være tverrfaglig og si noe om årsaker og hva vi kan gjøre for å forebygge og

Karl Johans gate 7,
0154 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo

håndtere uønskede hendelser bedre. Dette er også i tråd med anbefalinger i NOU 2021:3 (Medieskadelighetsutvalget) som peker på behovet for oppdatert kunnskap og forskning om temaet, og som foreslår at det opprettes et tverrfaglig, nasjonalt kunnskapssenter som kan bidra til bedre kunnskap om hvordan medievirkeligheten og utviklingen påvirker barn og unge. Barneombudet mener det haster å få på plass et slikt senter. Senteret bør gis i oppdrag å fremskaffe kunnskap, følge med på nye trender i digitale medier og bidra til kompetanseheving.

- *Vi ber komiteen anmode om at det etableres et tverrfaglig forskningsmiljø/-senter knyttet til et universitets- eller høgskolemiljø som har i oppdrag å produsere og formidle tverrfaglig forskning om barn og digitale medier.*

Til kapittel 5 – Barne- og ungdomskultur som politikkområde

For barn og unge er kultur- og fritidsaktiviteter en viktig del av deres liv, og arenaene spiller en viktig rolle for mestring, inkludering og å være sammen med jevnaldrende. Barneombudet er opptatt av at barn- og unge får gode kultur- og fritidstilbud, uavhengig av hvor de bor. Regjeringen viser til at det er relativt store forskjeller i hvordan kommunene og fylkeskommunene i praksis organiserer og prioriterer innsatsen på barne- og ungdomskulturfeltet. Mye tyder på at kommunene gir lite oppmerksomhet til kultursektoren i sin planlegging. Regjeringen foreslår derfor å tydeliggjøre fylkeskommunenes og kommunenes ansvar ved at kulturloven foreslås utvidet med bestemmelser om planer etter modell av folkehelseloven.

Vi støtter behovet for en tydeligere ansvarliggjøring av kommunene på barne- og ungdomskulturfeltet, men har flere innspill til forslaget. Barneombudet er bekymret for at forslaget om å regulere dette i kulturloven vil bidra til en for snever og fragmentert tilnærming til barn og unges kultur- og fritidstilbud. Det kan være utfordrende og vanskelig å få en god helhet om noen aktiviteter blir regulert i folkehelseloven, og noen i kulturloven. En mer helhetlig regulering av kultur- og fritidsaktiviteter for barn og unge hvor alle typer kultur og fritidsaktiviteter for barn og unge er omfattet, ikke bare de som regnes som kultur, vil kunne sikre en mer helhetlig planlegging og prioritering av alle aktiviteter og tilbud for barn og unge. Her vil for eksempel idretten også være en del. Dette kan gjøres ved å foreslå en samlet lov om barn og unges kultur- og fritidsaktiviteter. Denne loven bør ses i sammenheng med barnekonvensjonen art. 31.

Vi støtter at innholdet i ansvaret kan bygge på samme mal som folkehelseloven, og pålegge fylkeskommunen og kommunen en plikt til å lage en oversikt over statusen og behovene for barn og unges kultur- og fritidsaktiviteter. Vi støtter også forslaget om en bestemmelse om at kommuneplanen skal inneholde mål og strategier som er egnet til å svare på de utfordringene som kommunen dokumenterer i oversikten sin. Dette mål og planarbeidet vil også være viktig for å sikre at alle barn og unge, uavhengig av bakgrunn, får en tilgang til kultur- og fritidsaktiviteter. For å sikre at tiltakene treffer målgruppen mener vi det er avgjørende at barn og unge får medvirke. Det kan blant annet lovfestes at tiltak skal drøftes med ungdomsrådet i fylkeskommunen og kommunen.

Loven bør også sikre at kommunen setter inn tiltak for å slik at det finnes møteplasser og tilgjengelige lokaler til organiserte og uorganiserte kultur- og fritidsaktiviteter for barn og unge.

- *Vi ber komiteen anmode om at lovslaget som legges frem for Stortinget er en felles lov som omfatter alle kultur- og fritidsaktiviteter for barn og unge, og at den bygger på barnekonvensjonen artikkel 31.*

Ta gjerne kontakt for mer informasjon:

Kjersti Botnan Larsen, e-post: kbl@barneombudet.no

Karl Johans gate 7,
0154 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo